

Förra årets sommar tittade jag en del på Confederations cup i Sydafrika. Ganska kul publik och tämligen underhållande fotboll var behållningen. Men för mig skulle finalen bli en antiklimax, som jag nog aldrig kommer över.

Mammor och svarta katter för otur med sig, eller hur är det med den saken egentligen?

Mammor för alltid otur med sig – så är det bara.

Den som är gammal nog kan kanske erinra sig att då, för femtio år sedan, när Ingemar Johansson var över i USA och skulle boxas mot Floyd, skrevs det ganska mycket om Ingos s.k. skörlevnad inför matchen. Det ansågs nämligen "bevisat" att idrottare inte skulle umgås med motsatta könet (vare sig på det ena eller andra sättet) just innan en fysiskt krävande uppgift. Det temporära celibatet ansågs nödvändigt i en idrottares liv.

Ingo hade sin fästmö med sig och bodde tillsammans med henne. Skandalöst, omoraliskt och framför allt var han en på förhand slagen man. Alla vet hur det gick. Ingo levererade ett hårt och evidensbaserat svar på den vidskepligheten.

Hur är det egentligen med idrott och vidskeplighet? Visst har väl idrottare en massa knepigheter för sig? I mina yngre dagar lade jag t.ex. märke till att idrottsmän från latinska länder undantagslöst gjorde korstecknet innan de sprang in på fotbollsplan eller skulle göra ett hopp, lopp eller liknande. Då tänkte jag att det var då typiskt för de där vidskepliga katolikerna. Idrottare från protestantiska länder var modernare och höll inte på med sådant skrock. Men det var kanske en förhastad slutsats.

Så, vi kanske skulle titta lite mer på det här med idrotten och vidskepligheten. Men först vi måste nog "strukturera" diskussionen lite för att inte gå bort oss i skrockens dunkla snårskog. För det första vill jag då säga att med vidskeplighet förstår jag då något som saknar kopplingar och samband med verkligheten.

Det finns två sorters vidskeplighet

Det här "något" tror jag sedan vi också får dela in i två delar för att kunna skapa oss en hyfsat nyanserad bild. Det finns nämligen enligt min klarsynta uppfattning en religiös vidskeplighet och en mer sekulär sådan. Låt mig ta ett exempel: att göra korstecknet är religiös skrock, medan att som Stefan Holm eller Kajsa Bergkvist att slå sig på låren, fnysa eller knipa sig i kinderna, är att betrakta som lite mer sekulär ockultism. Vidare skulle jag kunna dra in min fru i analysen. Jag menar nämligen att hon är ett tämligen lättköpt offer för en slags kommersiellt andlig vidskeplighet. Men man kan kanske också säga att den är en undergrupp i den sekulära vidskepligheten.

För visst är det så att reklam eller annan propaganda är en form av vidskeplighet i den bemärkelsen att dess budskap för det mesta saknar bäring i verkligheten. Den vill egentligen

"Då erkände hon att hon struntat i Pierres matchförbud"

bara styra över tänkandet till den högra hjärnhalvan hos oss människor. Och det lyckas den ju för det mesta med. Sekulär andlighet går raka spåret in i min frus högra hjärna. I vår bil finns ofta in en massa CD-skivor i radion om mindfulness och liknande med allehanda avslappnande andningstekniker och andra buddistinspirerade "vetenskapligheter". Jag blir så förbannat stressad av att snabbt kunna rycka ut dessa och ställa om till mer jordnära radio P4. Bakom den kommersiella vidskepligheten

finns det dessutom alltid någon amerikan som tjänar grova pengar.

Det sekulära skrocket kommer vi annars i kontakt med praktiskt taget dagligen eller hur? Fredag den 13:e, gå under stege, s.k. medier eller sierskor, nycklar på bordet, ge bort en kniv, svart katt över gatan, m.m. är väl exempel på sådant som saknar bevisad grund. Inom innebandyn har jag också mött en hel del exempel på sekulär vidskeplighet. Låt mig ta ett par fall.

Till exempel var det förr så att föreningens kanslichef Pierre inte ville att hans mamma skulle komma på innebandymatcher. Hon och andra mammor förde nämligen otur med sig. Jag träffade henne på en viktig match i Landskrona en gång. Då erkände hon att hon struntat i Pierres matchförbud och smög sig in på matchen lite i efterhand. Jag frågade varför hon inte kom på matcher. Pierres pappa kom ju regelbundet. Nej, Pierre ansåg att hon förde otur med sig.

Magisk fetisch eller bara en bit tyg?

Det var en utbredd uppfattning i det laget att morsor var någonting som förde otur med sig. Det var fler än Pierres mamma som aldrig fick gå på match. Men hade de en gång i tiden visat sig på en förlustmatch så fick de stå sitt kast. Det räckte som bevisning för att mammor förde otur med sig. Så var det bara.

Kläder kan också ha magisk betydelse inom idrotten. Den gamle innebandytränaren Vidar Jonsson tog aldrig av sig sin manchesterkavaj till förmån för något mer klubbuniformt. Han ansåg kavajen hade så tursamma egenskaper att han ogärna bytte ut den mot något annat.

Pelé blev lurad av sin kompis

Vidar är dock i fint sällskap när det gäller klädernas magiska kraft. Det sägs att en sådan fotbollskoryfé som Pelé en gång på 1960-talet gav bort sin matchtröja. När han matchen därpå tyckte han spelade dåligt trodde han att det berodde på den nya tröjan. En kompis fick i uppgift att ta tillbaks den gamla och byta mot den nya oturströjan. Målskyttet återvände då omedelbart. Först långt senare berättade kompiserna att det var exakt samma tröja han fått tillbaks. Vilken typ till kompis.

Exemplen på sådan här sekulär vidskeplighet kan göras oändlig. Sparka på papperskorgar, knyta skorna på särskilt sätt, spotta på väggen, m.m. Bara fantasin tycks utgöra begränsning.

Om vi då tar den religiösa synvinkeln, som jag slagit fast är den andra grenen av vidskeplighet, kan den nog bäst illustreras med det jag försöker antyda i ingressen. Efter att Brasilien vunnit finalen i Confederations cup, sliter spelarna av sig tröjorna och sätter på sig lite olika Jesuströjor. Sedan sätter de sig i en ring på planen och tackar Gud för segern. Det ser ungefär ut som en Knutbysekt på friluftsgudstjänst.

Är Brasilien religiöst dopat? Är det i så fall tillåtet?

vunnit och ville tacka Allah på samma sätt. Hade inte Sepp Blatter då fått "spatterattacker"? Jo, det hade han säkert. Han är ju schweizare!

I hårdreligiösa tidningen *Dagen* är Brasilien naturligtvis favoriter. Här vet man att berätta att Kaká skall bli präst när fotbollskarriären är över. Jo, det är alltså inga vanliga kundvagnskatoliker Brasilien hyser i sitt landslag. Det är den hårda liturgins grabbar, som före match alltid ber till ett katolskt mirakelhelgon om hjälp.

De utför även andra ritualer i omklädningsrummet, som att dela en lök eller stänka sockerrörsbrännvin för att få motståndarna på knä. Det är alltså allt detta jag inte kan komma över. Det här måste väl kunna kallas religiös dopning om man nu får hjälp från ovan. Det om något är väl att skaffa sig orättmätiga fördelar i förhållande till sina konkurrenter. Man kan

nog påstå att Brasilien haft en del utveckling på området sedan Pelés dagar.

Nej, Brasilien har nog tagit vidskepligheten ett steg för långt. För mig är detta lika svårt att svälja, som det är att dra en sup genom en ekstock. I ett enda slag blev Confederations cup en Vidskeplighetens cup.